

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

1 август 2022 година*

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Политика относно имиграцията — Право на събиране на семейството — Директива 2003/86/ЕО — Член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) — Понятието „малолетно или непълнолетно дете“ — Член 16, параграф 1, буква б) — Понятието „реален семеен живот“ — Дете, подало заявление за събиране на семейството с баща си, получил статут на бежанец — Релевантна дата за преценката на качеството на малолетно или непълнолетно лице“

По дело C-279/20

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд, Германия) с акт от 23 април 2020 г., постъпил в Съда на 26 юни 2020 г., в рамките на производство по дело

Bundesrepublik Deutschland

срещу

ХС,

при участието на:

Landkreis Cloppenburg,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: A. Prechal, председател на втори състав, изпълняваща функцията на председател на трети състав, J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi (докладчик) и N. Wahl, съдии,

генерален адвокат: A. M. Collins,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за германското правителство, от J. Möller и R. Kanitz, в качеството на представители,

* Език на производството: немски.

– за италианското правителство, от G. Palmieri, подпомагана от W. Ferrante, avvocato dello Stato,

– за Европейската комисия, от C. Cattabriga и D. Schaffrin, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 16 декември 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) и член 16, параграф 1, буква б) от Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството (ОВ L 251, 2003 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 164).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Bundesrepublik Deutschland (Федерална република Германия) и ХС, сирийска гражданка, относно отхвърлянето от Федерална република Германия на молбата на ХС за издаване на национална виза с оглед на събирането на семейството.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съгласно съображения 2, 4, 6, 8 и 9 от Директива 2003/86:
 - „(2) Мерките относно събирането на разделени семейства следва да се вземат в съответствие със задължението за защита на семейството и зачитане на семейния живот, което е основно в редица актове на международното право. Настоящата директива зачита основните права и спазва принципите, които са признати, по-специално, в член 8 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи [подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.] и в Хартата за основните права на Европейския съюз.
- [...]
- (4) Събирането на семейства е необходимото средство, за да се направи възможен семейният живот. То способства за създаване на социокултурна стабилност, улесняваща интегрирането на гражданите на трети страни в държавата членка, а това служи, между другото, за насърчаване на икономическото и социалното сближаване, което е и основна цел на Общността, изложена в Договора.

[...]

(6) За да се защити семейството и да се запази или създаде семеен живот, следва да се определят на основата на общи критерии материалните условия за упражняване на правото на събиране на семейства.

[...]

(8) Специално внимание следва да се отдели на положението на бежанците поради причините, които са ги принудили да избягат от страната си и които им пречат да водят там нормален семеен живот. Ето защо необходимо е да се предвидят по-благоприятни условия за упражняване на правото им на събиране на семейството.

(9) Събирането на семейството при всички случаи трябва да визира членовете на семейното ядро, а именно съпругата и малолетните и непълнолетни деца“.

4 Член 1 от Директива 2003/86 гласи:

„Настоящата директива има за цел да определи условията за упражняване на правото на събиране на семейството от граждани на трети страни, пребиваващи законно на територията на държавите членки“.

5 Съгласно член 2, буква е) от тази директива:

„За целите на настоящата директива:

[...]

е) „непридружено малолетно или непълнолетно лице“ означава всеки гражданин на трета страна или лице без гражданство на възраст под 18 години, влизачи на територията на държава членка, непридружени от възрастен, който да отговаря по закон или съгласно обичая за времето, през което грижата за тях не е поета от такова лице или всяко малолетно или непълнолетно лице, което е оставено само след влизането си на територията на държава членка“.

6 Член 4, параграф 1 от споменатата директива предвижда:

„1. Държавите членки разрешават влизането и пребиваването в съответствие с настоящата директива и при условие че са спазени изискванията на глава IV, а също и на член 16, на следните членове на семейството:

[...]

в) малолетните и непълнолетните деца, включително осиновени деца на кандидата за събиране на семейството, когато то[й] притежава родителските права и децата се намират на негова издръжка. Държавите членки могат да разрешат събирането на деца, родителските права над които се упражняват съвместно, при условие че другата страна, която съвместно упражнява родителските права, е дала своето съгласие.

[...]

Малолетните и непълнолетните деца, визирани в този член, трябва да са на възраст, която да не надхвърля определената за достигане на пълнолетие по силата на националното законодателство на заинтересованата държава членка и да не са сключили брак.

[...]“.

7 Член 5 от същата директива гласи:

„1. Държавите членки определят дали с цел да се упражни правото на събиране на семейството, заявлението за влизане и пребиваване трябва да се подаде пред компетентните органи на заинтересованата държава членка от кандидата или от член или членовете на семейството.

[...]

5. При разглеждане на заявлението държавите членки се ръководят от висшите интереси на малолетните и непълнолетните деца“.

8 Член 10, параграф 3 от Директива 2003/86 уточнява:

„Ако бежанецът е непридружено малолетно или непълнолетно лице, държавите членки:

а) разрешават влизането и пребиваването с цел събиране на семейството на негови родственици от първа степен по пряка възходяща линия, без да се прилагат изискванията на член 4, параграф 2, буква а);

[...]“.

9 Член 16, параграф 1 от тази директива гласи:

„Държавите членки могат да отхвърлят заявление за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството или ако е целесъобразно, да оттеглят или откажат да подновят разрешение за пребиваване на член на семейството, при следните условия:

[...]

б) когато кандидатът и членовете на неговото семейство не живеят или престанат да живеят реален съпружески или семеен живот;

[...]“.

10 Съгласно член 17 от посочената директива:

„Държавите членки надлежно държат сметка за характера и солидността на семейните връзки на лицето и продължителността на пребиваването му в държавата членка, както и за съществуването на семейни, културни и социални връзки със страната му на произход, в случай на отхвърляне на заявление, оттегляне или отказ за подновяване на разрешение за пребиваване, а също и в случай на постановяване на мярка за принудително отвеждане на кандидата или на членовете на неговото семейство“.

Германското право

- 11 Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (Закон за пребиваването, заетостта и интеграцията на чужденците на територията на Федерална република Германия) от 25 февруари 2008 г. (BGBl. 2008 г., I, стр. 162), в приложимата му редакция към спора в главното производство (наричан по-нататък „AufenthG“), предвижда в член 6, параграф 3:

„За дългосрочно пребиваване е необходима виза за територията на Федералната република (национална виза), която се издава преди влизане. Визата се издава на основание на разпоредбите, приложими за разрешението за пребиваване, синята карта на ЕС, „ICT“ картата, картата за постоянно пребиваване и разрешението за дългосрочно пребиваване в ЕС. [...]“.

- 12 Член 25 („Пребиваване по хуманитарни причини“) от този закон предвижда в параграф 2:

„На чужденец следва да се издаде разрешение за пребиваване, ако Федералната служба по въпросите на миграцията и бежанците му е предоставила статут на бежанец по смисъла на член 3, параграф 1 от Asylgesetz (Закона за убежището) или субсидиарна закрила по смисъла на член 4, параграф 1 от Asylgesetz. [...]“.

- 13 Член 32 („Събиране на деца със семейството“) от AufenthG предвижда в параграф 1:

„На ненавършилото пълнолетие дете на чужденец, което не е сключило брак, се издава разрешение за пребиваване, ако и двамата родители или родителят, на когото еднолично са предоставени родителските права, имат някое от следните видове разрешение за пребиваване:

[...]

2. Разрешение за пребиваване по член 25, параграф 1 или параграф 2, първо изречение, първо предложение

[...]“.

- 14 Член 36 („Присъединяване на родители и други членове на семейството“) от AufenthG уточнява:

„(1) В отклонение от член 5, параграф 1, точка 1 и член 29, параграф 1, точка 2 на родителите на ненавършил пълнолетие чужденец, който има разрешение за пребиваване съгласно член 23, параграф 4, член 25, параграф 1 или параграф 2, първо изречение, първо предложение, карта за постоянно пребиваване съгласно член 26, параграф 3 или след издаването на разрешение за пребиваване съгласно член 25, параграф 2, първо изречение, второ предложение притежава карта за постоянно пребиваване съгласно член 26, параграф 4, се издава разрешение за пребиваване, ако на територията на Федералната република не пребивава негов родител с родителски права над него.

(2) Разрешение за пребиваване с цел събиране на семейството може да се издаде на други членове на семейството на чужденец, ако това е необходимо, за да се избегнат извънредни трудности. За пълнолетни членове на семейството се прилагат член 30, параграф 3 и член 31, а за ненавършили пълнолетие членове на семейството — член 34“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 15 Като сирийска гражданка, която от няколко години живее в Турция, ХС, родена на 1 януари 1999 г., подава молба за издаване на национална виза с цел събиране с баща ѝ, който е получил статут на бежанец в Германия.
- 16 Майка ѝ е починала. През 2015 г. баща ѝ пристига в Германия, където през април 2016 г. официално подава молба за убежище. След като подадената от него жалба по съдебен ред е уважена, през юли 2017 г. Федералната служба по въпросите на миграцията и бежанците му предоставя статут на бежанец. През септември 2017 г. Службата за чужденците издава на бащата на ХС разрешение за временно пребиваване за срок от три години съгласно член 25, параграф 2 от AufenthaltG.
- 17 На 10 август 2017 г. ХС, която навършва пълнолетие на 1 януари 2017 г., подава в генералното консулство на Федерална република Германия в Истанбул (Турция) молба за издаване на национална виза с цел събиране на семейството, за да се събере с баща си, който живее в Германия. Генералното консулство отказва да издаде поисканата виза, последно с решение от 11 декември 2017 г., с което се отхвърля молба за преразглеждане. То приема, че условията по член 32 от AufenthaltG не са изпълнени, защото ХС е навършила пълнолетие, преди баща ѝ да получи разрешение за пребиваване в качеството на бежанец. Също така според генералното консулство съгласно член 36, параграф 2 от AufenthaltG за събирането на семейството с пълнолетни деца се изисква да са налице извънредни трудности, което не било така в случая, тъй като не било видно, че ХС не може да води независим живот в Турция.
- 18 С решение от 12 март 2019 г. Verwaltungsgericht (Административен съд, Германия) уважава жалбата на ХС срещу това решение на генералното консулство и задължава Федерална република Германия да ѝ издаде виза с оглед на събирането на семейството. Той мотивира решението си, като посочва, че съгласно решение от 12 април 2018 г., А и S (C-550/16, EU:C:2018:248) — предмет на което е събирането на родители с непридружен малолетен или непълнолетен бежанец и което според Verwaltungsgericht (Административен съд) е приложимо към обратната хипотеза в настоящия случай на събиране на дете с родител, получил статут на бежанец — определящата дата за преценката дали ХС има качеството на малолетно или непълнолетно лице е датата не на молбата за издаване на виза с оглед на събирането на семейството, а на молбата за убежище, подадена от баща ѝ. Ето защо според него член 4, параграф 1, първа алинея, буква б) от Директива 2003/86 трябва да се тълкува в смисъл, че детето на кандидата за събиране на семейството следва да се счита за малолетно или непълнолетно, ако към момента на подаване на молбата за убежище от същия кандидат това дете не е навършило пълнолетие. Освен това по мнение на Verwaltungsgericht (Административен съд) и в случай на събиране на семейството с деца определянето на датата, меродавна за преценката дали съответното дете е малолетно или непълнолетно, не е оставено на преценката на държавите членки, а трябва да е резултат от независимо тълкуване на тази директива. Този съд уточнява, че практическото действие на правото на събиране на семейството би било поставено под въпрос и принципите на правна сигурност и на равно третиране биха били нарушени, ако за целите на член 4, параграф 1, буква б) от посочената директива датата, възприета за преценката дали съответното дете има качеството на малолетно или непълнолетно лице, е датата на подаване на молбата за издаване на виза на това дете. Посоченият съд отбелязва, че в случая ХС е подала молбата

си за издаване на виза в тримесечния срок, изискван в съответствие с практиката на Съда в тази област, считано от деня, в който на лицето, носител на правото на пребиваване, е признато качеството на бежанец.

- 19 Федерална република Германия подава ревизионна жалба срещу това съдебно решение пред Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд, Германия). В подкрепа на жалбата си тя твърди, че делото, по което е постановено решение от 12 април 2018 г., А и S (C-550/16, EU:C:2018:248), се отнася до факти, различни от тези по настоящото дело, и до тълкуване на разпоредба от Директива 2003/86, различна от процесната по това дело. Съображенията на Съда относно тълкуването на член 2, буква е) от тази директива били ирелевантни за тълкуването на член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от същата директива, още повече че последната разпоредба изрично препращала към правото на държавите членки.
- 20 Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд) отбелязва, че съгласно националното право ХС няма право на поисканата виза; съгласно това право фактът, че тя е навършила пълнолетие преди датата на подаване на молбата за тази виза, е пречка за това. Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд) обаче има съмнения дали националната правна уредба е съвместима с Директива 2003/86. Запитващата юрисдикция иска да се установи по-специално дали в настоящия случай е възможно да се приложи подходът, възприет от Съда в решение от 12 април 2018 г., А и S (C-550/16, EU:C:2018:248), съгласно който трябва да се квалифицира като „малолетно или непълнолетно лице“ по смисъла на член 2, буква е) във връзка с член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 гражданинът на трета страна или лицето без гражданство, който/което е на възраст под 18 години в момента на влизането си на територията на държава членка и подаването на молбата си за убежище в тази държава, но по време на процедурата по предоставяне на убежище навършва пълнолетие и впоследствие получава статут на бежанец.
- 21 Запитващата юрисдикция има съмнения в тази насока, защото според нея посоченото решение се отнася до събиране на родители с непридружен малолетен или непълнолетен бежанец в съответствие с член 2, буква е) във връзка с член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86. Тя сочи, че предмет на главното производство пък е тълкуването на член 4, параграф 1 от тази директива, който урежда събирането на деца с пълнолетни граждани на трети страни, които са получили статут на бежанец и които на това основание имат право на пребиваване в дадена държава членка.
- 22 Освен това тази юрисдикция иска да се установи съобразно кои критерии трябва да прецени дали е изпълнено изискването за реален семеен живот, с което член 16, параграф 1, буква б) от посочената директива обвързва правото на събиране на семейството.
- 23 При тези обстоятелства Bundesverwaltungsgericht (Федерален върховен административен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
„1) Следва ли член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от [Директива 2003/86] да се тълкува в смисъл, че детето на кандидат за събиране на семейството, на когото е предоставен статут на бежанец, е малолетно или непълнолетно по смисъла на тази разпоредба дори в случай че е било малолетно или непълнолетно към момента на

подаване от кандидата за събиране на семейството на молбата за убежище, но е навършило пълнолетие още преди на същия да бъде предоставен статут на бежанец и преди да бъде подадено заявлението за събиране на семейството?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос:

Какви изисквания следва да се поставят за наличието на реален семеен живот по смисъла на член 16, параграф 1, буква б) от [Директива 2003/86] в случай като разглеждания?

- а) Достатъчно ли е да има правоотношение родител—дете, или се изисква и реален семеен живот?
- б) Ако се изисква и реален семеен живот: каква е необходимата му интензивност? Достатъчни ли са например спорадични или редовни контакти, необходимо ли е съжителство в общо домакинство, или освен това се изисква общност, основана на взаимопомощ, чиито членове са зависими един от друг?
- в) За присъединяването на междувременно навършило пълнолетие дете, което все още се намира в третата държава и е подало заявление за събиране на семейството, към родител с предоставен статут на бежанец, изисква ли се да са налице изгледи за (повторно) започване на семейния живот по начина, изискуем съгласно отговора на въпрос 2, буква б)?“.

Производството пред Съда

- 24 С решение от 3 август 2020 г. председателят на Съда е поискал от запитващата юрисдикция по дело C-273/20 да посочи дали с оглед на решение от 16 юли 2020 г., *État belge* (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете) (C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577), поддържа преюдициалното си запитване.
- 25 С решение от 8 септември 2020 г., постъпило в секретариата на Съда на 9 септември 2020 г., тази юрисдикция уведомява Съда, че поддържа запитването, тъй като според нея в решението на Съда не се дава достатъчен отговор на поставените по настоящото дело въпроси.
- 26 На 12 май 2021 г. Съдът отправя въпрос до германското правителство в приложение на член 61, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда, с който го приканва да изрази становище за евентуалното отражение на решение от 12 април 2018 г., *A и S* (C-550/16, EU:C:2018:248), върху отговора на първия въпрос. На 21 юни 2021 г. германското правителство представя отговор на поставения от Съда въпрос.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 27 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86 трябва да се тълкува в смисъл, че референтната дата за преценката дали детето на кандидат за събиране на семейството, получил статут на бежанец, е малолетно или непълнолетно по смисъла на тази разпоредба, в случай че това дете е навършило пълнолетие, преди на родителя, кандидат за събиране на

- семейството, да е предоставен статут на бежанец и преди да е подадено заявлението за събиране на семейството, е датата, на която родителят, кандидат за събиране на семейството, е подал молбата си за убежище, за да получи статут на бежанец.
- 28 Най-напред следва да се отбележи, че в основата на този въпрос са особените обстоятелства по делото в главното производство, по което съответното дете не е навършило пълнолетие, когато баща му е подал молбата си за убежище през април 2016 г., но е станало пълнолетно, преди баща му — след като първоначално молбата му е отхвърлена от компетентните германски власти — да получи статут на бежанец през юли 2017 г., т.е. преди това дете да е имало възможност да подаде заявление за влизане и пребиваване с оглед на събирането на семейството със съответния родител; това заявление е подадено на 10 август 2017 г.
- 29 Видно от отговора на споменатия в точка 25 от настоящото решение въпрос на Съда, според запитващата юрисдикция делото по главното производство се различава от делата, по които е постановено решение от 16 юли 2020 г., *État belge* (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете) (C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577), предвид по-специално на разликите между фактическата и правната обстановка по делата, по които е постановено това решение, и делото по главното производство. Тази юрисдикция в частност отбелязва, че действително в цитираното решение Съдът е уточнил, че член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86 трябва да се тълкува в смисъл, че за малолетни или непълнолетни деца моментът, към който следва да се определи дали несемеен гражданин на трета страна или апатрид е малолетно или непълнолетно дете по смисъла на тази разпоредба, е на подаването на заявлението за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството, а не на произнасянето по това заявление от страна на компетентните органи на тази държава членка, евентуално след обжалване на решението за отхвърляне на такова заявление, но Съдът не е отговорил на въпроса дали в случай на събиране на дете с родител, който има статут на бежанец, е възможно да се възприеме дата, която предхожда датата на заявлението за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството, т.е. датата на молбата за убежище, подадена от този родител, тъй като този въпрос не е бил определящ за споменатите дела.
- 30 Ето защо се поставя въпросът дали, предвид споменатите особени обстоятелства, в настоящия случай е възможно да се приложи подходът, възприет от Съда в решение от 12 април 2018 г., *A и S* (C-550/16, EU:C:2018:248), относно датата, меродавна за преценката дали детето на търсецо убежище лице, на което е предоставен статут на бежанец, има качеството на малолетно или непълнолетно лице.
- 31 Поради това запитващата юрисдикция смята, че решение от 16 юли 2020 г., *État belge* (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете) (C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577), не дава отговор на въпроса дали в настоящия случай е възможно да се приложи подходът, който е възприет от Съда в решение от 12 април 2018 г., *A и S* (C-550/16, EU:C:2018:248), и е изложен в точка 20 от настоящото решение.
- 32 На първия въпрос следва да се отговори, като се имат предвид именно тези предварителни бележки.

- 33 В това отношение следва да се припомни, че целта на Директива 2003/86 е да насърчи събирането на семейството, а също така и да предостави защита на гражданите на трети страни, по-специално на малолетните и непълнолетните лица (решение от 16 юли 2020 г., *État belge* (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете), C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577, т. 25 и цитираната съдебна практика).
- 34 В този контекст член 4, параграф 1 от разглежданата директива налага на държавите членки конкретни задължения за действие, на които съответстват ясно определени права. Той изисква от тях в посочените в същата директива хипотези да разрешават, без да имат свобода на преценка в тази насока, събирането на семейството по отношение на някои членове на семейството на кандидата (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2020 г., *État belge* (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете), C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577, т. 26 и цитираната съдебна практика).
- 35 В съответствие с член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86 сред членовете на семейството на кандидата за събиране на семейството, на които съответната държава членка трябва да разреши влизането и пребиваването, са „малолетните и непълнолетните деца, включително осиновени деца на кандидата за събиране на семейството, когато то[й] притежава родителските права и децата се намират на негова издръжка“.
- 36 В това отношение член 4, параграф 1, втора алинея от Директива 2003/86 посочва, че малолетните и непълнолетните деца трябва да са на възраст, която да не надхвърля определената за достигане на пълнолетие по силата на националното законодателство на заинтересованата държава членка, но не уточнява момента, към който следва да се прецени дали това условие е изпълнено, нито препраща във връзка с последното към правото на държавите членки (решение от 16 юли 2020 г. (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете), C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577, т. 28).
- 37 Макар че в съответствие с посочената разпоредба грижата да определят възрастта за достигане на пълнолетие по закон е поверена на държавите членки, никаква свобода на действие не би могла да им бъде предоставена относно определянето на момента, към който следва да се преценява възрастта на заявителя за целите на член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86. Всъщност следва да се припомни, че в съответствие както с изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза, така и с принципа за равенство, разпоредба от това право, която не съдържа изрично препращане към правото на държавите членки с оглед на определяне на нейния смисъл и обхват, трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Европейския съюз, което трябва да бъде направено, като се отчитат по-специално контекстът на разпоредбата и целта на процесната правна уредба (решение от 16 юли 2020 г., *État belge* (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете), C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577, т. 29 и 30 и цитираната съдебна практика).
- 38 Както бе припомнено в точка 33 от настоящото решение, преследваната от Директива 2003/86 цел е да се насърчи събирането на семейството. За целта, както уточнява член 1 от нея, тази директива определя условията за упражняване на правото на събиране на семейството от граждани на трети страни, пребиваващи законно на територията на държавите членки.

- 39 Освен това съгласно член 51, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), когато прилагат правото на Съюза, държавите членки зачитат правата, спазват установените в нея принципи и насърчават тяхното прилагане в съответствие със своите компетенции и при зачитане на предоставените в Договорите компетенции на Съюза.
- 40 Съгласно постоянната съдебна практика държавите членки, и по-специално техните юрисдикции, са длъжни не само да тълкуват националното си право по начин, който да съответства на правото на Съюза, но и да не допускат да се основават на тълкуване на текст от вторичното право, което би било в разрез с основните права, защитавани от правния ред на Съюза (решение от 16 юли 2020 г., *État belge* (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете), C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577, т. 33 и цитираната съдебна практика).
- 41 По-конкретно член 7 от Хартата признава правото на зачитане на личния и семейния живот. В съответствие с постоянната съдебна практика член 7 от Хартата трябва да се разглежда във връзка със задължението да се вземе предвид висшият интерес на детето, признат в член 24, параграф 2 от Хартата, и като се съобрази необходимостта детето да поддържа редовно лични отношения с двамата си родители, изразена в член 24, параграф 3 от нея (решение от 16 юли 2020 г., *État belge* (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете), C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577, т. 34 и цитираната съдебна практика).
- 42 От това следва, че разпоредбите на Директива 2003/86 трябва да се тълкуват и прилагат в светлината на член 7 и член 24, параграфи 2 и 3 от Хартата, както впрочем това се установява и от текста на съображение 2 и на член 5, параграф 5 от тази директива, които възлагат на държавите членки да разглеждат заявленията за събиране на семейства в интерес на съответните деца и с грижата да се благоприятства семейният живот (решение от 16 юли 2020 г., *État belge* (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете), C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577, т. 35 и цитираната съдебна практика).
- 43 В случая от преюдициалното запитване е видно, че макар германското право да не изисква детето да е малолетно или непълнолетно към момента на приемане на решението по заявлението за събиране на семейството, то трябва да не е навършило пълнолетие към момента на подаване на молбата му за виза и към момента, в който неговият родител получи разрешението за пребиваване, което поражда правото на събиране на семейството.
- 44 При това положение ХС би могла да се позове на член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86 и следователно да има успех в по-нататъшното производство пред запитващата юрисдикция само ако качеството ѝ на малолетно или непълнолетно лице трябва да се прецени към датата, на която баща ѝ е поискал убежище.
- 45 В тази насока най-напред следва да се подчертае, че детето на търсецо убежище лице може надлежно да подаде заявление за събиране на семейството на основание член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86 само ако по отношение на молбата за предоставяне на статут на бежанец на родителя, търсец убежище, вече е постановено окончателно положително решение. Както вече е уточнил Съдът, това условие се обяснява лесно с факта, че преди да бъде взето подобно решение, не може да се установи със

сигурност, че заинтересованото лице отговаря на условията за признаване на статут на бежанец, което от своя страна обуславя правото на събиране на семейството (вж. в този смисъл решение от 12 април 2018 г., *A и S*, C-550/16, EU:C:2018:248, т. 51 и 63).

- 46 Също така следва да се припомни, че признаването на статут на бежанец е декларативен акт и че следователно бежанецът има право да бъде признат за такъв, считано от датата, на която е подадена молбата му за предоставяне на този статут (вж. в този смисъл решение от 12 април 2018 г., *A и S*, C-550/16, EU:C:2018:248, т. 53 и 54).
- 47 Както припомня генералният адвокат в точка 42 от заключението си, от решения на Съда от 12 април 2018 г., *A и S* (C-550/16, EU:C:2018:248), и от 16 юли 2020 г., Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете) (C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577), следва също, че правото на събиране на семейството, що се отнася до малолетни или непълнолетни деца, не може да бъде накърнено от времето, необходимо за произнасяне по молбите за международна закрила или за събиране на семейството.
- 48 Всъщност следва да се отбележи, че възприемането на датата, на която компетентният орган на съответната държава членка се произнася по молбата за убежище, подадена от съответния родител, или пък на по-късната дата, на която съответното дете подава молбата си за издаване на виза с цел събиране на семейството, като референтна дата за преценка на качеството на малолетно или непълнолетно лице с оглед на прилагането на член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86, не би било в съответствие не само с целите, преследвани от тази директива — да се благоприятства събирането на семейството и да се предостави особена защита на бежанците — но и с изискванията, произтичащи от член 7, както и от член 24, параграф 2 от Хартата, който изисква при всички действия, които се предприемат по отношение на децата, по-специално от държавите членки при прилагане на посочената директива, висшият интерес на детето да бъде от първостепенно значение (вж. по аналогия решение от 16 юли 2020 г., *État belge* (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете), C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577, т. 36).
- 49 Всъщност компетентните национални власти и юрисдикции не биха били насърчени да разглеждат с предимство молбите за международна закрила на родителите на ненавършили пълнолетие лица с необходимата степен на неотложност, отчитаща особена уязвимост на последните, и така биха могли да действат по начин, който би застрашил правото на семеен живот както на родителя с неговото малолетно или непълнолетно дете, така и на последното с член на неговото семейство (вж. по аналогия решения от 12 април 2018 г., *A и S*, C-550/16, EU:C:2018:248, т. 58 и цитираната съдебна практика, и от 9 септември 2021 г., *Bundesrepublik Deutschland* (Член на семейството), C-768/19, EU:C:2021:709, т. 40 и цитираната съдебна практика).
- 50 Освен това подобно тълкуване би било в разрез с принципите на равно третиране и правна сигурност, защото не би позволило да се гарантира еднакво и предвидимо третиране на всички заявители, които в един и същ момент се намират в едно и също положение, тъй като би довело до обвързване на успеха на заявлението за събиране на семейството основно с обстоятелства, свързани с администрацията или националните юрисдикции, и по-конкретно с по-голямата или по-малка бързина при разглеждане на заявлението или произнасяне по жалба против решение за неговото отхвърляне, а не с обстоятелства, свързани със заявителя (вж. по аналогия решение от 12 април 2018 г., *A и S*, C-550/16, EU:C:2018:248, т. 56 и 60 и цитираната съдебна практика).

- 51 Освен това посоченото тълкуване, тъй като би довело до обвързване на правото на съответното малолетно или непълнолетно дете на събиране на семейството със случайни и непредвидими обстоятелства, изцяло свързани с компетентните национални органи и юрисдикции на съответната държава членка, би могло да доведе до значителни различия между държавите членки, както и в рамките на една-единствена държава членка при разглеждането на заявленията за събиране на семейството (вж. по аналогия решение от 16 юли 2020 г., *État belge* (Събиране на семейството — малолетно или непълнолетно дете), C-133/19, C-136/19 и C-137/19, EU:C:2020:577, т. 43).
- 52 Следователно по причини, по същество аналогични на причините, на които се основава тълкуването в решение от 12 април 2018 г., *A и S* (C-550/16, EU:C:2018:248), на член 2, буква е) от Директива 2003/86 във връзка с член 10, параграф 3, буква а) от нея, за преценката дали детето на кандидат за събиране на семейството, който има статут на бежанец, е малолетно или непълнолетно лице по смисъла на член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86, когато това дете е навършило пълнолетие, преди на кандидата за събиране на семейството да бъде предоставен статут на бежанец и преди да бъде подадено заявлението за събиране на семейството, трябва да се изходи от датата, на която е подадена молбата за убежище на този кандидат. Единствено възприемането на тази дата за референтна е в съзвучие с целите на тази директива, както и с основните права, защитени от правния ред на Съюза. В този аспект е ирелевантно дали произнасянето по тази молба е непосредствено, след като същата е подадена, или както в главното производство, след като е отменено решението за отхвърляне на въпросната молба.
- 53 В тази насока обаче е важно да се уточни, че в този случай заявлението за събиране на семейството на основание член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86 трябва да бъде подадено в разумен срок, т.е. в тримесечен срок от датата, на която на родителя, кандидат за събиране на семейството, е предоставен статут на бежанец.
- 54 С оглед на изложеното дотук на първия въпрос следва да се отговори, че член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86 трябва да се тълкува в смисъл, че референтната дата за преценката дали детето на кандидат за събиране на семейството, получил статут на бежанец, е малолетно или непълнолетно по смисъла на тази разпоредба, в случай че това дете е навършило пълнолетие, преди на родителя, кандидат за събиране на семейството, да е предоставен статут на бежанец и преди да е подадено заявлението за събиране на семейството, е датата, на която родителят, кандидат за събиране на семейството, е подал молбата си за убежище, за да получи статут на бежанец, стига в тримесечен срок от признаването на родителя, кандидат за събиране на семейството, за бежанец, да е подадено заявление за събиране на семейството.

По втория въпрос

- 55 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи при какви условия следва да се приеме, че е налице реален семеен живот по смисъла на член 16, параграф 1, буква б) от Директива 2003/86 в случай на събиране на малолетно или непълнолетно дете с родител, получил статут на бежанец, когато това дете е навършило пълнолетие, преди на родителя, кандидат за събиране на семейството, да е предоставен статут на бежанец и преди да е подадено заявлението за събиране на семейството.

- 56 По-специално запитващата юрисдикция иска от Съда да уточни дали за целта е достатъчно правоотношението родител—дете, или се изисква и реален семеен живот, и ако да, каква трябва да е неговата интензивност. Тази юрисдикция иска да се установи и дали събирането на семейството изисква след влизането на детето на територията на съответната държава членка семейният живот да започне отново в нея.
- 57 В тази насока е важно да се припомни, че член 16, параграф 1, буква б) от Директива 2003/86 позволява на държавите членки да отхвърлят заявление за събиране на семейството, да оттеглят разрешението за пребиваване, издадено на това основание, или да откажат подновяването му, когато кандидатът и членовете на неговото семейство не живеят или престанат да живеят реален съпружески или семеен живот. Тази разпоредба обаче нито определя критерии, въз основа на които да може да се прецени наличието на такива реални семейни връзки, нито налага някакво конкретно изискване относно интензивността на съответните семейни отношения. Освен това по този въпрос тя не препраща и към правото на държавите членки.
- 58 Както бе припомнено в точка 37 от настоящото решение, в съответствие както с изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза, така и с принципа за равенство, разпоредба от това право, която не съдържа изрично препращане към правото на държавите членки с оглед на определяне на нейния смисъл и обхват, трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Съюза, което трябва да бъде направено, като се отчитат по-специално контекстът на разпоредбата и целта на процесната правна уредба.
- 59 Всъщност следва да се отбележи, че съгласно съображение 6 от Директива 2003/86 тя цели да осигури защитата на семейството, както и запазването или създаването на семеен живот чрез събиране на семейството. Освен това съгласно съображение 4 от тази директива събирането на семейството е необходимото средство, за да се направи възможен семейният живот, и способства за създаването на социокултурна стабилност.
- 60 Освен това, както бе припомнено в точка 42 от настоящото решение, мерките относно събирането на семейството, включително предвидените в член 16 от тази директива, трябва да зачитат основните права, и по-специално правото на зачитане на личния и семейния живот, гарантирано от член 7 и член 24, параграфи 2 и 3 от Хартата, които възлагат на държавите членки да разглеждат заявленията за събиране на семейства в интерес на съответните деца и с грижата да се благоприятства семейният живот.
- 61 Важно е да се припомни също, че съгласно съображение 8 от Директива 2003/86 специално внимание следва да се отдели на положението на бежанците поради причините, които са ги принудили да избягат от страната си и които им пречат да водят там нормален семеен живот. Именно затова тази директива предвижда по-благоприятни условия за бежанците, що се отнася до упражняването на правото им на събиране на семейството.
- 62 Накрая, преценката на условията, които трябва да са изпълнени, за да се приеме, че е налице реален семеен живот по смисъла на член 16, параграф 1, буква б) от Директива 2003/86, изисква, както впрочем следва от член 17 от тази директива, всеки отделен случай да се оцени през призмата на всички релевантни фактори в съответната хипотеза и в светлината на целите, преследвани от посочената директива.

- 63 За тази цел само по себе си правоотношението родител—дете не е достатъчно, за да се установи действителна семейна връзка. Всъщност релевантните разпоредби на Директива 2003/86 и на Хартата действително защитават правото на семеен живот и насърчават неговото запазване, но оставят — доколкото заинтересованите лица продължават да водят реален семеен живот — на носителите на това право да определят начина, по който желаят да водят семейния си живот, и по-специално не налагат никакво изискване по отношение на интензивността на семейната им връзка (вж. по аналогия решение от 9 септември 2021 г., Bundesrepublik Deutschland (Член на семейството), C-768/19, EU:C:2021:709, т. 58).
- 64 От една страна, в случая е безспорно, че ХС все още не е навършила пълнолетие към момента, в който баща ѝ е бил принуден да напусне страната си на произход, и поради това е била част от неговото семейно ядро, като споменатото в съображение 9 от Директива 2003/86, което съгласно същото съображение „при всички случаи“ е визирано от събирането на семейството. Нищо обаче, изглежда, не сочи, че през периода, преди бащата да избяга, заинтересованите лица не са водили реален семеен живот, което следва да бъде проверено от запитващата юрисдикция.
- 65 От друга страна, следва да се има предвид, че в случая ХС и баща ѝ не са могли да водят истински семеен живот през периода, през който са били разделени, настъпил по-специално заради особеното положение на бащата като бежанец, като следователно това обстоятелство само по себе си не може да обоснове констатация за липсата на реален семеен живот по смисъла на член 16, параграф 1, буква б) от Директива 2003/86. Освен това няма как да се презумира и че щом малолетното или непълнолетно дете навърши пълнолетие, между родителя и неговото дете веднага престава изобщо да съществува семеен живот.
- 66 Наличието на реален семеен живот обаче предполага да се установи, че наистина съществува семейна връзка или желание да се създаде или запази такава връзка.
- 67 Така фактът, че заинтересованите лица възнамеряват да си правят спорадични взаимни посещения, доколкото това е възможно, и да имат редовни контакти от всякакво естество, предвид по-специално на фактическите обстоятелства, характеризиращи положението на съответните лица, сред които е възрастта на детето, може да е достатъчен, за да се приеме, че тези лица реконструират лични и емоционални отношения и че е белег за наличието на реален семеен живот.
- 68 Освен това не може да се изисква и родителят, кандидат за събиране на семейството, и детето му да си оказват взаимна финансова подкрепа, защото има вероятност те да не разполагат с материални средства.
- 69 С оглед на изложеното дотук на втория въпрос следва да се отговори, че член 16, параграф 1, буква б) от Директива 2003/86 трябва да се тълкува в смисъл, че за да се приеме, че е налице реален семеен живот по смисъла на тази разпоредба, в случай на събиране на малолетно или непълнолетно дете с родител, получил статут на бежанец, когато това дете е навършило пълнолетие, преди на родителя, кандидат за събиране на семейството, да е предоставен статут на бежанец и преди да е подадено заявлението за събиране на семейството, само по себе си правоотношението родител—дете не е достатъчно. Не е необходимо обаче родителят, кандидат за събиране на семейството, и съответното дете да съжителстват в едно и също домакинство или да живеят под един покрив, за да може това дете да се ползва от събирането на семейството. Спорадични

посещения, доколкото са възможни, и редовни контакти от всякакво естество могат да са достатъчни, за да се приеме, че тези лица реконструират лични и емоционални отношения и че това е белег за наличието на реален семеен живот. Освен това, не може да се изисква и родителят, кандидат за събиране на семейството, и детето му да си оказват взаимна финансова подкрепа.

По съдебните разноски

- 70 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) Член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството трябва да се тълкува в смисъл, че референтната дата за преценката дали детето на кандидат за събиране на семейството, получил статут на бежанец, е малолетно или непълнолетно по смисъла на тази разпоредба, в случай че това дете е навършило пълнолетие, преди на родителя, кандидат за събиране на семейството, да е предоставен статут на бежанец и преди да е подадено заявлението за събиране на семейството, е датата, на която родителят, кандидат за събиране на семейството, е подал молбата си за убежище, за да получи статут на бежанец, стига в тримесечен срок от признаването на родителя, кандидат за събиране на семейството, за бежанец, да е подадено заявление за събиране на семейството.
- 2) Член 16, параграф 1, буква б) от Директива 2003/86 трябва да се тълкува в смисъл, че за да се приеме, че е налице реален семеен живот по смисъла на тази разпоредба, в случай на събиране на малолетно или непълнолетно дете с родител, получил статут на бежанец, когато това дете е навършило пълнолетие, преди на родителя, кандидат за събиране на семейството, да е предоставен статут на бежанец и преди да е подадено заявлението за събиране на семейството, само по себе си правоотношението родител—дете не е достатъчно. Не е необходимо обаче родителят, кандидат за събиране на семейството, и съответното дете да съжителстват в едно и също домакинство или да живеят под един покрив, за да може това дете да се ползва от събирането на семейството. Спорадични посещения, доколкото са възможни, и редовни контакти от всякакво естество могат да са достатъчни, за да се приеме, че тези лица реконструират лични и емоционални отношения и че това е белег за наличието на реален семеен живот. Освен това, не може да се изисква и родителят, кандидат за събиране на семейството, и детето му да си оказват взаимна финансова подкрепа.

Подписи